Kancelaria Prezydenta RP

Petycja do Pana prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie reformy systemu przyznawania świadczenia wspierającego dla osób z niepełnosprawnościami

Szanowny Panie prezydencie,

Zwracam się z głębokim niepokojem i prośbą o interwencję w sprawie funkcjonowania systemu przyznawania świadczenia wspierającego dla osób z niepełnosprawnościami. Choć idea tego świadczenia miała na celu realne wsparcie osób najbardziej potrzebujących, jego obecna realizacja budzi poważne wątpliwości co do sprawiedliwości, rzetelności i dostępności.

Główne problemy systemu:

- brak kompetencji komisji oceniających – osoby przyznające punkty w ramach oceny poziomu potrzeby wsparcia często nie posiadają wykształcenia medycznego ani specjalistycznej wiedzy o skutkach konkretnych niepełnosprawności. W skład komisji wchodzą osoby po kierunkach humanistycznych, administracyjnych lub pokrewnych, które nie są przygotowane do oceny funkcjonalnej stanu zdrowia;

- zaniżone punktacje – osoby z poważnymi schorzeniami i znacznymi ograniczeniami w codziennym funkcjonowaniu otrzymują niską punktację, która nie kwalifikuje ich do świadczenia lub skutkuje wypłatą w minimalnej wysokości. To prowadzi do licznych odwołań, często kończących się dopiero w sądzie;

- brak przejrzystości i zrozumienia kryteriów – osoby z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunowie nie wiedzą, na jakiej podstawie przyznawane są punkty, a decyzje komisji są często lakoniczne i nieuzasadnione merytorycznie;

- sprzeczność z celem świadczenia – świadczenie wspierające miało być formą pomocy dla osób, które ze względu na stan zdrowia wymagają stałego wsparcia. Tymczasem w praktyce dostęp do niego jest ograniczony, a proces oceny – nieprzejrzysty i krzywdzący.

Mój apel:

Panie prezydencie, proszę o:

- reformę systemu oceny potrzeby wsparcia, w tym:

1) wprowadzenie obowiązku udziału w komisjach osób z wykształceniem medycznym lub rehabilitacyjnym;

2) zapewnienie szkoleń dla członków komisji z zakresu oceny funkcjonalnej i specyfiki różnych niepełnosprawności;

3) ujednolicenie i upublicznienie kryteriów oceny, aby osoby ubiegające się o świadczenie mogły zrozumieć zasady przyznawania punktów;

4) wprowadzenie mechanizmu odwoławczego, który nie wymaga kierowania sprawy do sądu, lecz pozwala na ponowną ocenę przez niezależny zespół ekspertów.

5) monitorowanie jakości pracy komisji i publikowanie danych o liczbie przyznanych świadczeń, odwołań oraz skarg.

W trosce o godność i sprawiedliwość Panie prezydencie, osoby z niepełnosprawnościami zasługują na system, który ich nie krzywdzi, lecz wspiera. Świadczenie wspierające powinno być dostępne dla tych, którzy go naprawdę potrzebują – bez konieczności walki w sądzie, bez poczucia upokorzenia i bez barier administracyjnych.

Proszę Pana prezydenta o wsparcie w budowaniu systemu, który będzie sprawiedliwy, profesjonalny i godny zaufania.

Z wyrazami szacunku,

Minister Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

BON-IV.055.5.2026
Warszawa, dnia /elektroniczny znacznik czasu/

[redacted]

Odpowiadając na petycję w sprawie reformy systemu przyznawania świadczenia wspierającego dla osób z niepełnosprawnościami uprzejmie informuję:

Zgodnie z zapisami Art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz.U. z 2023 poz. 1429) celem świadczenia wspierającego jest udzielenie osobom niepełnosprawnym mającym potrzebę wsparcia pomocy służącej częściowemu pokryciu wydatków związanych z zaspokojeniem szczególnych potrzeb życiowych tych osób. Zgodnie z zapisami Art. 3 ust. 2 ww. ustawy świadczenie wspierające przysługuje osobie w wieku od ukończenia 18 roku życia posiadającej decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 6b3 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100, 173, 240, 852, 1234 i 1429), zwanej dalej „decyzją ustalającą poziom potrzeby wsparcia", w której potrzebę wsparcia określono na poziomie od 70 do 100 punktów w skali potrzeby wsparcia, o której mowa w art. 4b ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

W aktualnym stanie prawnym przepisy dotyczące ustalania potrzeby wsparcia i jej poziomu, standardy w zakresie ustalania potrzeby wsparcia i jej poziomu oraz szczegółowy sposób postępowania przy wydawaniu decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia regulują przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia (Dz.U. z 2023 poz. 2581).

Zgodnie z treścią art. 4c ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych poziom potrzeby wsparcia ustalany jest na podstawie obserwacji, wywiadu bezpośredniego oraz oceny funkcjonowania osoby ubiegającej się o ustalenie poziomu potrzeby wsparcia, przy zastosowaniu formularza w zakresie ustalania poziomu potrzeby wsparcia dla osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności, a także na podstawie informacji wskazanych w kwestionariuszu, o którym mowa w art. $6b^4$ ust. 3 w/w ustawy.

Zgodnie z § 5 ust. 1. rozporządzenia w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia skład ustalający, w jednym miejscu i czasie, określa poziom potrzeby wsparcia osobie zainteresowanej, przy zastosowaniu formularza w zakresie ustalania poziomu potrzeby wsparcia dla osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności, na podstawie: obserwacji, wywiadu bezpośredniego oraz oceny funkcjonowania, a także informacji wskazanych w kwestionariuszu samooceny trudności w zakresie wykonywania czynności związanych z funkcjonowaniem. Potrzebę wsparcia ustala się w odniesieniu do 32 określonych

tel. 222-500-108
info@mrips.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

i precyzyjnie zdefiniowanych w rozporządzeniu czynności związanych z obszarami codziennego funkcjonowania, stanowiących zestaw uniwersalnych aktywności człowieka i opracowanych w oparciu o składnik drugi „Aktywności i uczestniczenie" Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF), obejmujący pełny zakres dziedzin dotyczących funkcjonowania zarówno z perspektywy pojedynczej osoby jak i społeczeństwa. Zgodnie z § 11 ust. 4 rozporządzenia w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia dla każdej czynności związanej z obszarami codziennego funkcjonowania – jeżeli osoba zainteresowana nie ma zdolności do samodzielnego wykonania danej czynności – określa się rodzaj wymaganego wsparcia oraz częstotliwość wymaganego wsparcia, którym jest przypisana określona wartość punktowa. Zgodnie natomiast z § 11 ust. 9 przedmiotowego rozporządzenia, ustalenie poziomu potrzeby wsparcia w odniesieniu do danej czynności związanej z obszarami codziennego funkcjonowania dokonywane jest w oparciu o algorytm przewidujący, iż wartość punktową potrzeby wsparcia dla każdej czynności związanej z obszarami codziennego funkcjonowania określa się jako iloczyn współczynnika określającego zdolność do samodzielnego wykonywania czynności, rodzaju wymaganego wsparcia, współczynnika częstotliwości wymaganego wsparcia i wagi przypisanej do danej czynności. Ostatecznie uzyskany przez osobę zainteresowaną poziom potrzeby wsparcia jest wyrażony wartością punktową stanowiącą sumę 25 najwyższych iloczynów ustalonych dla czynności związanych z obszarami codziennego funkcjonowania.

Mając na uwadze powyższe zasady ustalania poziomu potrzeby wsparcia stwierdzić należy, iż ocena poziomu potrzeby wsparcia dokonywana jest na podstawie precyzyjnie określonych i obiektywnych kryteriów oceny, związanych z całościowym funkcjonowaniem osoby zainteresowanej. Ustalony poziom potrzeby wsparcia odzwierciedla aktualne potrzeby osoby zainteresowanej w odniesieniu czynności obejmujących zestaw uniwersalnych aktywności każdego człowieka.

Ocena poziomu potrzeby wsparcia jest dokonywana przez składy ustalające poziom potrzeby wsparcia, złożone ze specjalistów odpowiednio przygotowanych do jej wykonywania. Sposób ustalania składów komisji oceniających poziom potrzeby wsparcia, w tym m. in. wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych kandydatów na specjalistów do spraw ustalania poziomu potrzeby wsparcia zostały szczegółowo opisane w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia (Dz.U. z 2023 poz. 2581). Odnosząc się do postulatu wprowadzenia obowiązku udziału w komisjach osób z wykształceniem medycznym pragnę zauważyć, że ocena medyczna stanu zdrowia i naruszenia sprawności organizmu osoby niepełnosprawnej odbywa się w ramach postępowania o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności natomiast ocena poziomu potrzeby wsparcia dokonywana przez składy ustalające poziom potrzeby wsparcia dotyczy oceny funkcjonowania osoby niepełnosprawnej na podstawie wywiadu, obserwacji oraz informacji z kwestionariusza samooceny trudności w zakresie wykonywania czynności związanych z funkcjonowaniem. Dokumentem niezbędnym do uzyskania decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia jest posiadanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub równoważnego.

Odnosząc się do postulatu zapewnienia szkoleń dla członków komisji z zakresu oceny funkcjonalnej i specyfiki różnych niepełnosprawności pragnę poinformować, że Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych prowadzi w trybie ciągłym szkolenia dla specjalistów ds. ustalania poziomu potrzeby wsparcia, w odpowiedzi na potrzeby zgłaszane przez wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności. Ww. szkolenia dotyczą zarówno kandydatów na specjalistów ds. ustalania poziomu potrzeby wsparcia, jak i

pracowników podlegających obowiązkowi przedłużenia uprawnień do ustalania poziomu potrzeby wsparcia. Warunkiem zaliczenia szkolenia jest złożenie z wynikiem pozytywnym testu sprawdzającego wiedzę specjalistów ds. ustalania poziomu potrzeby wsparcia. Wyniki testów podlegają zatwierdzeniu przez Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.

W nawiązaniu do postulatu wprowadzenia mechanizmu odwoławczego od decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, który nie wymaga kierowania sprawy do sądu, lecz pozwala na ponowną ocenę poziomu potrzeby wsparcia przez niezależny zespół ekspertów pragnę wskazać, że zgodnie z art. 6b5 ust. 5 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych od decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do wojewódzkiego zespołu składany w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji. Zatem jeśli zainteresowany uznał decyzję Wojewódzkiego Zespołu za wadliwą, w tym w przedmiocie ustalonej wartości punktowej ustalonego poziomu potrzeby wsparcia, to przysługuje mu – stosownie do powołanego wyżej przepisu – prawo jej zaskarżenia na zasadach i w trybie wskazanym w pouczeniu. W wyniku złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy wszczęte zostaje nowe postępowanie, którego celem jest weryfikacja ustalonego poziomu potrzeby wsparcia i wydanie nowej decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia. Jednocześnie pragnę podkreślić, że Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na bieżąco szkoli wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności objęte nadzorem Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w zakresie stosowania przepisów, standardów i procedur postepowania w sprawach dotyczących wydawania decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia, w tym pełnienia przez członków zespołów powierzonych im funkcji z najwyższą starannością, tak aby wymagane prawem poszczególne czynności podejmowane w procesie oceny poziomu potrzeby wsparcia były wykonywane z zachowaniem najwyższych standardów.

Pragnę wskazać, że Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dostrzega problemy, z którymi spotykają się w codziennym życiu osoby niepełnosprawne oraz ich rodziny. Dążąc do zapewnienia jak najlepszych warunków organizacyjnych i merytorycznych w procesie wydawania decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia, w sposób ciągły prowadzony jest nadzór Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych nad jednostkami orzeczniczymi, obejmujący w szczególności przypominanie o konieczności podejmowania działań organizacyjnych zmierzających do prawidłowego i jednolitego stosowania przepisów, standardów i procedur postępowania w sprawach dotyczących ustalania poziomu potrzeby wsparcia, tak aby wymagane prawem czynności zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności były podejmowane w sposób nie rodzący negatywnych skutków dla osób z niepełnosprawnościami. Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych na bieżąco monitoruje proces wydawania decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia oraz szkoli wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności objęte nadzorem Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w zakresie stosowania przepisów, standardów i procedur postepowania w sprawach dotyczących wydawania decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia, w tym pełnienia przez członków zespołów powierzonych im funkcji z najwyższą starannością, tak aby wymagane prawem poszczególne czynności podejmowane w procesie oceny poziomu potrzeby wsparcia były wykonywane z zachowaniem najwyższych standardów.

Z wyrazami szacunku
z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Maja Nowak
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

tel. 222-500-108
info@mrips.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina

ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa